

Stan Przygotowania Województwa Warmińsko - Mazurskiego do zwalczania grypy ptaków o wysokiej zjadliwości.

Wysoce zjadliwa grypa ptaków jest jedną z najbardziej zaraźliwych i najgroźniejszych ekonomicznie i chorób ptaków domowych i wolno żyjących. Kraj, w którym choroba wystąpi narażony jest na bardzo duże straty ekonomiczne w przemyśle drobiarskim spowodowane nie tylko padnięciami drobiu, ale też kosztami jej likwidacji, odszkodowań czy też wstrzymaniem obrotu i eksportu drobiu, jaj, mięsa drobiowego i przetworów z mięsa drobiowego.

Populacja zwierząt w Polsce jest całkowicie wrażliwa na wysoce zjadliwą grypę ptaków i jeśli na teren kraju zostałby wprowadzony wirus, ryzyko jego rozprzestrzenienia byłoby wysokie. Epidemia szerzyłaby się bardzo gwałtownie zwłaszcza w rejonach o dużej koncentracji drobiu. A do takich rejonów należy niewątpliwie województwo warmińsko – mazurskie. Na terenie naszego województwa znajduje się 584 ferm drobiu będących pod nadzorem Powiatowych Lekarzy Weterynarii. Największa ich koncentracja występuje w powiecie iławskim, nowomiejskim, ostródzkim, olsztyńskim W powiatach tych zlokalizowanych jest prawie 72 % ferm.

Ilość ferm w poszczególnych powiatach przedstawia poniższa tabela:

POWIAT	kury rep.	kury towar.	indyki	gęsi	kaczki	brojlery kurze	RAZEM
BARTOSZYCE			4	1		2	7
BRANIEWO		1	2	4		1	8
DZIAŁDOWO	2	2	5	4		4	17
ELBLĄG			2				2
ELK				3		2	5
GIŻYCKO			10	4		14	28
IŁAWA		6	112	2	1	28	149
KĘTRZYN		2	4			2	8
LIDZBARK WAR.		3	4	5		2	14
MRAĞOWO			4	5		1	10
NIDZICA	2		6				8
N. MIASTO LUB.	1		39	13	4	13	70
OLECKO	2	3	1	13		7	26
OLSZTYN		4	62	5		5	76
OSTRÓDA	3	8	99	10		4	124
PISZ		1	1			2	4
SZCZYTNO		6	6			1	13
GOŁDAP				1		2	3
WĘGORZEWO	3	2	3			4	12
RAZEM	13	38	364	70	5	94	584

W przypadku wystąpienia wysoce zjadliwej grypy ptaków za nadzór i koordynację akcji zwalczania choroby, za zapewnienie jednolitych środków kontroli na obszarze powiatu oraz za realizację decyzji wydanych przez Głównego i Wojewódzkiego Lekarza Weterynarii odpowiada Powiatowy Lekarz Weterynarii, który ma do dyspozycji w zakresie ustalania polityki działania Powiatowy Inspektorat Weterynarii. Na terenie województwa warmińsko – mazurskiego zlokalizowanych jest 19 Powiatowych Inspektoratów Weterynarii – po jednym w każdym powiecie, w których zatrudnionych 90 lekarzy weterynarii. Ponadto w przypadku zagrożenia epizootycznego lub epidemiologicznego Powiatowy Lekarz Weterynarii może, w drodze decyzji, nakazać lekarzom weterynarii nie będącymi pracownikami inspekcji weterynaryjnej wykonywanie czynności koniecznych do likwidacji zagrożenia. Takich decyzji wydano 256.

Powiatowy Lekarz Weterynarii jest odpowiedzialny również za zwalczanie choroby poprzez nadzór nad wykonaniem wydanych przez siebie decyzji i zarządzeń

Zakażenie jakiegokolwiek stada drobiu wirusem HPAI w tym w szczególności stada lub stad prowadzących produkcję na dużą skalę powinno być wykryte jak najszybciej, co wymaga zaangażowania dużych sił i środków ludzkich i technicznych oraz sprawne posługiwanie się najnowocześniejszymi osiągnięciami w zakresie elektroniki. Strategia polega na szybkim likwidowaniu postaci HPAI u drobiu w możliwie najkrótszym okresie poprzez:

- przeciwdziałanie kontaktom pomiędzy drobiem a wirusem AI znajdującym się w otoczeniu (ptactwo dzikie),
- zaprzestanie rozprzestrzeniania wirusa przez zakażone ptaki domowe i dzikie.

Zasady takie mogą być stosowane poprzez:

- zatrzymanie rozprzestrzeniania zakażenia w drodze kwarantanny i kontroli przemieszczania drobiu,
- eliminowanie źródeł zakażenia w drodze likwidacji zakażonego drobiu w ognisku choroby, jego zniszczenie wraz z zakażonymi produktami, materiałami i sprzętem celem usunięcia źródła infekcji
- eliminowanie wirusa w drodze odkażania obiektów, pojazdów, wyposażenia i materiałów, lub też niszczenia skażonych materiałów.
- tworzenie stref w celu oddzielenia obszarów zakażonych od wolnych od choroby
- prowadzenie dochodzenia i przeglądów w celu zlokalizowania źródła i określenie zasięgu infekcji
- skuteczne odkażanie w celu usunięcia / ograniczenia obecności wirusa

Szczegółowe procedury oraz niezbędne informacje dla inspekcji weterynaryjnej są przedstawione w:

- Krajowym
- Wojewódzkim
- Powiatowym

Planie gotowości zwalczania wysoce zjadliwej grypy ptaków.

Do działań Inspekcji Weterynaryjnej w przypadku wybuchu epizootii jaką jest wysoce zjadliwa grypa ptaków niezbędne jest włączenie innych służb i inspekcji m.in. Państwowej Straży Pożarnej, Policji, Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska Służb Celnych, Straży Granicznej, Inspekcji Transportu Drogowego.

W każdym powiecie naszego województwa oraz w dniu 14 października br. (protokół w załączeniu) odbyły się spotkania wszystkich służb niezbędnych do działania w razie wystąpienia podejrzenia lub stwierdzenia HPAI oraz działań niezbędnych w celu zapobieżenia przeniesienia wirusa tej choroby na teren naszego kraju.

Spotkania organizowane przez Powiatowych Lekarzy Weterynarii mają na celu wypracowanie odpowiedzialności i zadań na poszczególnych odcinkach w razie wystąpienia epizootii.

Ustalono:

- wyznaczenie osób odpowiedzialnych za całodobowe kontakty,
- zaopatrzenie w odzież ochronną służb pracujących w ognisku choroby i okręgach zagrożonym i zapowietrzonym,
- sposób zaopatrzenia Straży Pożarnej w środki dezynfekcyjne.
- wyznaczono zakłady utylizacyjne do ewentualnego odbioru martwych ptaków z terenu naszego województwa. W razie wyższej konieczności istnieje możliwość wykorzystania także zakładu utylizacyjnego w Długim Borku, który przerabia obecnie materiał kategorii III.

W dniu 20 października decyzja Ministra Finansów budżet województwa w rozdziale 1022 został zwiększony o kwotę 74 tysięcy złotych przeznaczona na dodatkowe zakupy ubrań ochronnych i sprzętu niezbędnego przy zwalczaniu HPAI. W tym samym dniu kwota ta została podzielona na poszczególne Powiatowe Inspektoraty Weterynarii i zamówione zostały ubrania ochronne w tym maseczki spełniające kryteria określone w wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego dotyczących zasad ochrony przed zakażeniem wirusem HPAI dla osób zawodowo narażonych na kontakt z chorym drobiem. Dalsze zakupy sprzętu, materiałów, środków dezynfekcyjnych prowadzone będą po uruchomieniu III transzy rezerwy Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Ministerstwo zapewnia, że środki te będą dostępne za kilka dni.

Potwierdzenie przez Komisję Europejską wystąpienie wirusa H5N1 w Rumunii spowodowało

podpisane rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie zarządzenia środków związanych z zagrożeniem wystąpienia wysoce zjadliwej grypy ptaków, które obejmuje zakaz:

- organizowania targów, wystaw, pokazów i konkursów z udziałem żywych kur, kaczek, gęsi, indyków, przepiórek, perlic, strusi oraz innych bezgrzebieniowych, gołębi, bażantów, kuropatw;
- przechowywania i prezentacji w celu sprzedaży, oferowania do sprzedaży, dostarczania oraz każdego sposobu zbycia ww. zwierząt na targowiskach;
- utrzymywania drobiu na otwartej przestrzeni.

Ponadto obowiązuje zakaz przywozu żywych ptaków, jaj, świeżego mięsa oraz innych produktów nie poddanych obróbce cieplnej z rejonów dotkniętych chorobą. Szczególnej kontroli podlega bagaż podręczny osób przyjeżdżających do Polski z Azji południowo-wschodniej, Federacji Rosyjskiej, Turcji, Rumunii oraz Chorwacji. 21 października 2005 r. Komisja Europejska otrzymała faksem informację od Mate Brstilo, Głównego Lekarza Weterynarii w Chorwacji, że wirus grypy ptaków H5 został wyizolowany z prób pobranych od martwych dzikich łabędzi znalezionych w rejonie Zdenci, powiecie Viroviticko-podravski, w pobliżu stawu i gospodarstwa rybackiego.

W w/w obszarze około 1500 wędrujących łabędzi przyleciało kilka dni temu, a hodowca ryb z w/w rejonu znalazł 15 sztuk martwych ptaków. Próby zostały pobrane od 6 martwych łabędzi. Dnia 24 października 2005 r. wyizolowano wirus typu H5N1.

Wszystkie przejścia graniczne w województwie warmińsko - mazurskim zaopatrzone są w pojemniki na odpady żywnościowe zwierzęcego pochodzenia i egzekwowane są postanowienia rozporządzenia Komisji (WE) nr 745/2004 z dnia 16 kwietnia 2004 r. ustanawiające środki w odniesieniu do przywozu produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonego do indywidualnego spożycia.

Komisja UE przyjęła Decyzję zgodnie, z którą należy zwrócić szczególną uwagę na następujące objawy u zwierząt hodowanych w gospodarstwach:

- spadek spożycia paszy i wody wyższy niż 20%;
- spadek nieśności jaj wyższy niż 5% w czasie dłuższym niż 2 dni;
- zwiększona śmiertelność drobiu wyższa niż 3% w ciągu tygodnia (na fermach przemysłowych);
- jakiegokolwiek objawy kliniczne: depresję, gwałtowny spadek/utratę produkcji jaj, miękkie skorupy jaj, objawy nerwowe, obrzęk i zasinienie grzebienia i dzwoneczków, silne łzawienie, obrzęk zatok podoczodołowych, kichanie i duszność, biegunka. Śmiertelność może do-

chodzić do 100% stada. Okres wylegania choroby waha się od kilku godzin do 2-3 dni.

Dla celów urzędowego zwalczania maksymalny okres inkubacji HPAI, **wynosi 21 dni.**

- lub zmiany anatomopatologiczne sugerujące ptasią grypę.

Najbardziej narażone na przeniesienie wirusa z wędrownego dzikiego ptactwa na drób hodowlany są następujące gospodarstwa:

- położone wzdłuż szlaków migracji ptaków, szczególnie z Azji centralnej i wschodniej, Morza kaspijskiego oraz Morza Czarnego;
- położone w pobliżu terenów podmokłych, stawów, bagien, jezior i rzek gdzie mogą gromadzić się ptaki migrujące;
- położone w rejonach o dużym zagęszczeniu ptaków migrujących zwłaszcza wodnych;
- w których drób lub ptaki łowne hodowlane przetrzymywane są na powietrzu lub w sposób, który nie pozwala na wyeliminowanie kontaktu pomiędzy tymi zwierzętami, zwierzętami dzikim ptactwem. Prowadzona jest perlustracja miejsc skupisk ptaków przelatujących. Według wskazań ornitologów w naszym województwie takimi miejscami są: Zalew Wiślany, Jez. Drużno, jez. Oświn oraz jez. Łuknajno. Prowadzony jest planowy zwiększony monitoring na nosicielstwo wirusa HPAI w szczególności u ptaków wodnych.

Dodatkowo w grupie ryzyka są gospodarstwa, znajdujące się na terenach o dużym zagęszczeniu hodowli drobiu oraz rejonach o dużej skali handlu drobiem hodowlanym lub ptakami łownymi hodowlanymi, gdyż poruszanie się z farmy na farmę samochodów i ludzi zaangażowanych handel, powodować może przeniesienie wirusa H5N1.

Główny Lekarz Weterynarii nakazał wzmożony nadzór nad tymi miejscami, a także w przypadku wystąpienia wszelkich wcześniej wymienionych objawów u zwierząt - drobiu muszą być niezwłocznie zgłaszane przez właścicieli zwierząt.

Nakaz ten obowiązuje również osoby

- tymczasowo władające zwierzętami (np. kierowcy przewożący drób),
- mające kontakt ze zwierzętami w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych lub zawodowych.

Zgłoszenie takie należy bezzwłocznie przekazać do urzędowego lekarza weterynarii albo najbliższej lecznicy weterynaryjnej, lub wójta, burmistrza, prezydenta miasta.

Wójt, burmistrz, prezydent miasta lub lekarz weterynarii wolnej praktyki mają obowiązek powiadomić o tym natychmiast właściwego terytorialnie powiatowego lekarza weterynarii.

Nadzór taki prowadzony jest w naszym województwie. Sprawdzana jest także realizacja rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie zarządzenia środków związanych z zagrożeniem wystąpienia wysoce zjadliwej grypy ptaków. Z informacji uzyskanych od Powiatowych Lekarzy Weterynarii wynika, że znakomita większość hodowców drobiu za-

stosowała się do zakazów zawartych w tym rozporządzeniu. Zorganizowane zostały wspólne patrole przedstawicieli Inspekcji Weterynaryjnej i Policji lustrujący ten stan rzeczy. Inspekcja Weterynaryjna otrzymuje wiele sygnałów od ludności informujących o nieprzestrzeganiu tych zakazów. Rozporządzenie to nie dotyczy ptaków ozdobnych (np. kanarków, papug itp.) Na otwartej przestrzeni rozumieć należy jako konieczność przetrzymywania drobiu w pomieszczeniach zamkniętych albo utrzymywania drobiu w ograniczonej, odgradzonej przestrzeni, która:

- a. uniemożliwi dostęp drobiu, a w szczególności kaczek i gęsi do otwartych zbiorników wodnych i linii brzegowej rzek, jezior i rozlewisk wodnych,
- b. uniemożliwi zanieczyszczenie paszy i wody odchodami i wydzielinami dzikich ptaków (zadawanie paszy i wody powinno odbywać się w pomieszczeniach);

W przypadku, gdy właściciel nie ma możliwości przetrzymywania drobiu grzebiącego lub wodnego w zamknięciu, istnieje możliwość ewentualnego przetrzymywania tych zwierząt w ograniczonym obszarze, np. na podwórzu ogrodzonym siatką z wolierą, jednakże pod stałym dozorem właścicielskim.

Jednakże, w każdym przypadku, przetrzymywanie paszy, jej zadawanie ptakom oraz pojenie drobiu w gospodarstwie powinno odbywać się wewnątrz budynków, a woda używana do pojenia ptaków nie może pochodzić ze zbiorników wodnych, a jedynie może być używana woda z wodociągów lub z głębokich studni (studnie zabezpieczone odpowiednio przed zanieczyszczeniem wody przez dzikie ptaki) jak także ze źródeł strumieni w rejonach górskich.

4. W przypadku utrzymywania strusi lub innych bezgrzebieniowców, hodowca powinien zapewnić:

- ograniczenie obszaru przemieszczania się ptaków poprzez zmniejszenie wybiegów,
- organizację nadzoru nad ptakami przez pracowników ferm, tak, aby była możliwość kontrolowania wybiegów i udaremnienia dostępu dzikiego ptactwa do strusi i innych bezgrzebieniowych.

W związku z poważnym zagrożeniem wystąpienia na terytorium Polski wysoce zjadliwej grypy ptaków, wprowadzono w wojewódzkich i powiatowych inspektoratach weterynarii, z dniem 24 października 2005 roku do odwołania dyżury po godzinach urzędowania, do godz. 18.00.

Warmińsko – Mazurski
Wojewódzki Lekarz Weterynarii